

НАСАМПЕРЕД — ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ

Діалог критика Ярослава Мельника і поета Миколи Пшеничного

Я. М.: Є поети, які пишуть про все і вся: про війну, про море, про БАМ, про секрети генної інженерії, про кінцівку викопного мамонта... Навряд чи варто осуджувати авторів за такої підхід до вивчення дійсності. Але просять іти ідеться про уміння осмислити факти життя, а не про те, хто скільки чого охопить. Є поети, які входять у літературу «своєю» темою, хоч «своя» тема — це не завжди і не обов'язково першовідкриття. Своя тема — це зосередженість, постійна концентрація уваги на якомусь одному пласті життя.

М. П.: І усіх найчастіше приходить тоді, коли автор працює вглуб, а не вшир, коли сфокусовує творчу енергію, не розбризкується навсідч. Прикладом такого, серйозного, ставлення до слова можуть бути Микола Тимчак й Олександр Ірванець, такі несхожі між собою і водночас такі близькі в небайдужості до всього, що діється поруч, чим живе народ. Батьківщина, що турбує і літераторів старших поколінь, і «новобранців» відеситинців.

Я. М.: Уважно стежу за цими іменами. Вони вже починають у чомусь визначати літературно-поетичну ситуацію не лише в області, а й в республіці. Не випадково на недавньому Всеукраїнському поетичному фестивалі у Владивостокі М. Тимчак визнаний кращим автором з-поміж посланців усіх союзних республік. Нам, ровенчанам, було особливо приємно читати про це в «Літературній газеті» від 2 жовтня ц. р. Публікації О. Ірванця (зокрема в журналі «Вітчизна», № 7, 1985 рік) теж є серйозними заявками на право самотнього голосу...

М. П.: Але, мабуть, не самотність найголовніша риса таланту?

Я. М.: Поет починається з болю. З відповідальності не лише за себе, а й за свій народ, за минуле, сучасне, майбутнє своєї Вітчизни. Це першине. Те, що називають громадянською позицією. Вона є і в Тимчака, і в Ірванця.

М. П.: Скрізь і завжди нам потрібно голосу пристрастного, полум'яного, з відвертою любов'ю, з відвертою ненавистю, без тіні фальши, голосу природного, неслуваного, народного. Безперечно, ніякі писати щораз важче, бо той, хто береться за перо, мусить виходити на усе вищу орбіту, сягати духовним зором усе далі й далі, не обмежуючи себе лише національними рамками, рівняючись і на злобутих сусідів, — щоб не відстати від життя. Але прикро, що стає модним писати ускладнено, ультрареметафорично, «наукувати туману» читачеві, який не завжди і розібрати може: а що ж хотів сказати автор цим віршем? То — псевдопоетія. То — скореслівка, яка приваблює тільки з одного боку...

Я. М.: Псевдообраз здебільшого розпізнається швидко, але часом, коли в автора «пабила рука», він вбирається в поетичні шати, і тоді частина читачів не може розгледіти підробки, не розуміє, чому «все правильно», а не хвилює. Про псевдообраз слід нагадати тим, хто починає свій творчий шлях: вироблення своєрідного імунітету, як правило, являє талановитого автора від неперспективної дороги в літературі.

М. П.: Зараз на Ровенщині, по-моєму, чимало перспективних молодих літераторів (обмежу себе тільки поетами, оскільки наша розмова стосується поезії);

Гоннадій Євдокимов і Микола Береза, Людмила Литвинчук і Ольга Давидова, Олександр Тисячний і Євген Цимбалок, Михайло Дубов і Ганна Войнарович, Анатолій Криловець і Микола Самчик, Василь Басараба...

Я. М.: ...і Любов Пшенична, Арсен Левкович, Сергій Рачинь...

М. П.: ...і ще добрий десяток-півтора імен, на які покладаєш немалі надії. Втім, список список, він безкінечний, бо доки ми одне балакаємо, десь уже народжується новий поет. Суть лише в тому, чи зуміє втриматись у бурхливому, миготливому, галасливому потоці римувань-літвань, чи не здасться на волю течії, яка стількому уже понесла за собою в каламутних хвилях! Бо якщо немає опору, протидії, імунітету, тоді біда.

Я. М.: слабі творці деякі дослідники не відважуються критикувати, бо не певні, що розгадають якийсь оригінальний — у закованому вигляді — хід авторської думки. Але якщо все було так просто, якби все залежало від «пабилої» авторської руки і рухливого мислення, великих поетів були б сотні, а насправді ж їх одиниці.

М. П.: Тоді постає закономірне питання: як же слід розуміти щедрі відгуки на кожну нову книжку, оті рецензії-анотації в обласній та республіканській періодиці, які швидко нагадують дружнє поплескування по плечу, аніж солідне слово в тиражованому виданні? Якби ж то те поплескування було вична-вч, то хай і так, а то ж прислуходно.

Я. М.: Нерідко нові збірники,

нові імена представляють люди, які керуються, м'яко кажучи, не зовсім правильними методологічними установками. Твори, які потрібно відмежовувати від літератури, хвалять, роблять їх всупереч естетичним вимогам, літературними «фактами».

М. П.: Так, факт видавничий ще далеко не завжди стає фактом літературним. Бо чого б тоді аж угиналися книжкові полиці від припущених видань, які нагадують підстаркуватих дівчиць. Зарто, напевне, редакціям газет частіше залучати до рецензування професійних літераторів. Цікаво було б вряди-годи замовляти рецензії на щойно видані твори немісцевим рецензентам.

Я. М.: Існує певна традиція: найбільше, що може собі дозволити сучасний поет у критиці, — це висловити думки на захист власних поетичних творів, відповідати на запитання кореспондента, відгукнутися на твір колеги по перу...

М. П.: Тільки цей відгук повинен бути об'єктивним. І не позаче! Задля загального добра. Мусимо робити для себе певні висновки. Власне, вони вже робляться, про що свідчать усе ширший вихід ровенчан як на республіканську, так і на всеукраїнську творчі орбіти. Конкретнішою, цілеспрямованішою стала останнім часом робота обласного молодіжного літературного об'єднання «Червоні сурми». Посилена увага до творчої молоді з боку комсомолу та Спілки письменників.

Я. М.: Цього вимагає саме життя. Про це говориться і в передз'явльських партійних документах.